



SOCIOLOGY

સમાજશાસ્ત્ર

PAPER-III

પ્રશ્નપત્ર-III

Note :— This paper has two parts A and B. All questions are compulsory.

નોંધ :— આ પ્રશ્નપત્રના બે વિભાગ છે (અ અને બ). બધા પ્રશ્નો ફરજિયાત છે.

Part A

વિભાગ અ

Note :— This part has *ten* short essay type questions of 16 marks each to be answered in about 300 words each.

નોંધ :— આ વિભાગમાં કુલ દસ પ્રશ્નો ટૂંકા નિબંધ સ્વરૂપના છે. તે પૈકી પ્રત્યેક પ્રશ્નના ૧૬ ગુણ છે. પ્રત્યેક પ્રશ્નનો જવાબ લગભગ ૩૦૦ શબ્દોમાં આપવાનો છે.

1. Write a note on Berger and Luckmann's ideas on social construction of reality. વાસ્તવિકતાનું સામાજિક અર્થઘટન કરવા અંગેના બર્ગર અને લુકમેનના વિચારો ઉપર એક નોંધ લખો.

Or

અથવા

Explain the main features of ethnomethodology.

એથનોમેથડોલોજીના મુખ્ય લક્ષણો સમજાવો.

2. Comment on Althuser's views on dominant mode of production.
ઉત્પાદનની વર્ચસ્વ ધરાવતી શૈલી (dominant mode of production) અંગે આલ્થુસરના વિચારો ઉપર ટિપ્પણી કરો.

Or

અથવા

Explain Habermass's concept of 'emancipation'.
હાબરમાસના ઉદ્ધવિકરણ (emancipation) ની વિભાવના સમજાવો.

3. How does Giddens view the relationship between 'agency' and 'structure' ?
'એજન્સી' અને 'સંરચના' વચ્ચેના સંબંધો અંગે ગિડન્સના વિચારો શું છે ?

Or

અથવા

Briefly explain Derrida's contribution to post-structuralism.
અનુસંરચનાવાદમાં દરિદાના પ્રદાતને સંલિખ્તમાં સમજાવો.

4. Write a note on the position of dalits in Gujarat.
ગુજરાતમાં દલિતોની દશા અંગે એક નોંધ લખો.

Or

અથવા

What are the main social problems that tribals in Gujarat face ?
ગુજરાતના આદિવાસીઓ કઈ મુખ્ય સામાજિક સમસ્યાઓ અનુભવે છે ?

5. How does L. Dumont view hierarchy in Indian Society ?
એલ. ડુમોન્ટ કઈ રીતે ભારતીય સમાજના કોટિક્રમને જુએ છે ?

Or

અથવા

Comment on B.R. Ambedkar's views on Hindu Society.
બી.આર. આંબેડકરના હિન્દુ સમાજ અંગેના વિચારો પર ટિપ્પણી લખો.

6. Write a note on the consequences of female foeticide.
સ્ત્રીભૂંણહત્યાના પરિણામો ઉપર એક નોંધ લખો.

Or

અથવા

Is increase in divorce rates a consequence of family disharmony ? Explain.
શું છુટાછેડાની વધતી જતી દર કૌટુંબિક વિસંવાદિતાનું કારણ છે ? સમજાવો.

7. The urban elites need slums for their existence. Comment.
શહેરી ભદ્રવ્યક્તિઓ પોતાના અસ્તીત્વ માટે સુપડપટ્ટીઓ જરૂરી ગણે છે. ટિપ્પણી કરો.

Or

અથવા

Is environment pollution a necessary consequence of development ? Discuss.
શું પર્યાવરણનું પ્રદુષણ વિકાસનું એક જરૂરી પરિણામ છે ? ચર્ચા કરો.

8. How far is the nexus between politicians, bureaucrats and business responsible for increase in white-collar crimes ? Explain.
શ્વેત ગુનાઓની વૃદ્ધિમાં રાજકારણીઓ, અમલદારો અને વેપાર વચ્ચેની સાંકળાઈ કેટલી હદ સુધી જવાબદાર છે ? સમજાવો.

Or

અથવા

Drug abuse is enhanced because of cultural practices. How far is this valid ?

સાંસ્કૃતિક રિતભાતોને લીધે માદક દ્રવ્યોનું સેવન વધ્યું છે. આ કેટલા અંશે સાચું છે ?

9. A secular society is the corner stone of Indian unity. Comment.
એક ધર્મનિરપેક્ષ સમાજ એ ભારતીય એકતાના પાયાનો પથર છે. ટિપ્પણી કરો.

Or

અથવા

Does modernisation mean giving up your traditional culture ?
શું પોતાની પરંપરાગત સંસ્કૃતિનો ત્યાગ કરવો એનો અર્થ આધુનિકીકરણ છે ?

10. Privatisation of education will lead to rapid spread of education. Do you agree ?

શું તમે સહમત થાવ છો કે, શિક્ષણનું ખાનગીકરણ શિક્ષણનો વ્યાપ વધારશે ?

Or

અથવા

Do you think that genetically modified crops (eg. B.T. cotton) will improve the living standards of the peasantry ?

શું તમે એવું માનો છો કે, પ્રજન્નના સિદ્ધાંત વડે રૂપાંતરિત પાકો (દા.ત. બી.ટી. કપાસ) ખેડૂતોનું જીવન ધોરણ ઊંચું લાવશે ?

Part B
વિભાગ બ

Note :— This part has only *one* question of 40 marks to be answered in about 800 words each.

નોંધ :— આ વિભાગમાં ફક્ત એક પ્રશ્ન છે તેના કુલ ૪૦ ગુણ છે. તેનો જવાબ લગભગ ૮૦૦ શબ્દોમાં આપો.

11. Discuss in detail the importance of peasant studies in understanding rural society.

ગ્રામીણ સમાજને સમજવામાં કૃષક અભ્યાસોના મહત્વની સવિસ્તર ચર્ચા કરો.

Or

અથવા

Discuss the changes in industry and labour after economic liberalisation.

આર્થિક ઉદારીકરણ પછી ઉદ્યોગ અને શ્રમ ક્ષેત્રે આવેલાં પરિવર્તનોની ચર્ચા કરો.

Or

અથવા

Critically comment whether globalisation and sustainable development go together.

વૈશ્વિકીકરણ અને સ્વયંસંચાલિત (sustainable) વિકાસ સહગામી હોય છે કે કેમ તેની ટિકાત્મક આલોચના કરો.

Or

અથવા

Is the sex-ratio of the population of India a problem for social development? Discuss.

શું ભારતમાં વસ્તીનું લૈંગિક પ્રમાણ (sex-ratio) સામાજિક વિકાસ માટેની એક સમસ્યા છે? ચર્ચા કરો.

Or

અથવા

Discuss whether technological changes have empowered women.

શું પ્રાદ્યોગિક પરિવર્તનને લીધે મહિલાઓનું સશક્તિકરણ થયું છે? ચર્ચા.

